

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Dionysii Carthusiani, luculenta iuxta ac compendiaria in Acta apostolorum exegesis siue commentaria

Dionysius <Cartusianus>

Coloniæ, 1532

VD16 D 1926

enarratio 24 ca. post q[ui]nq[ue] autem dies art. 24

urn:nbn:de:hbz:466:1-38702

IN ACTA APOS. EXEG.
ambigo, miser potius quam felix fuisti.

¶ Expositio capituli. XXIII. Post
quinque autem dies.

Articulus viceſimusquartus.

Post quinque autem dies descendens princeps sacerdotum Ananias cum senioribus ¶ quibusdam Iudæis ¶ & Tercullo quodam oratore ¶ .i. viro eloquente seu rethore qui esset aduocatus, & verbis ornaret materiam, vt causa eorum rationabilior videretur. Eloquentia enim animum mollit, & ad consentiendum aures inclinat, nisi sapientia audientibus assit atque iusticia ¶ qui adirent præsidem ¶ Felicem, in Casarea ¶ aduersus Paulum. Et citato Paulo cœpit accusare Tercullus dicens. Cum in multa pace agamus p te ¶ .i. valde pacifice tuo viuam⁹ regimine ¶ & multa corrigantur per tuam prouidentiam. ¶ Præsidentis enim est bona conseruare, imo & vicissim in melius commutare, mala corrigere, & collapsa in pristinum reformare ¶ semper ¶ .i. omni tempore quo nobis præfuisi ¶ & vbiq; ¶ in nostra prouincia ¶ suscipimus te optime Felix cum omni ¶ .i. plena ¶ gratiarum actione. ¶ In primis rethor iste iudicis beneuolentiam captat, eumque vehementer commendat, vt blandis alliciatur sermonibus, nec ab eis dissentiat, quos suis beneficijs conspexit adeo gratos. ¶ Ne autem diutius protraham te ¶ .i. ne longiori te proœmio occupem, quamuis multo amplius sis laudandus, nempe cum iudex sis multa habes peragere, nec vacat tibi vacare præludijs ¶ oro breuiter audias me pro tua clementia. ¶ id est, propter tuam pietatem, si non ob merita nostra. ¶ Inuenimus huc hominem pestiferum ¶ id est, animarum infectorem in cathedra pestilentie residentem ¶ & concitantē seditioem omnibus Iudæis in vniuerso orbe ¶ auertendo quosdam eoz a lege patrum suoz ad nouam legē. Propter quod inter eos & alios in pristina lege manentes seditio oritur ¶ & authorem seditionis sectæ Nazaræorum ¶ id est, vnum de principalibus prædicatoribus

Euangelicæ nouæq; legis, quam non arbitramur nisi
 seditionis originem, sectam seu hæresim Nazarænoꝝ.
 i. Christianorum, qui tunc a Iesu Nazaræno, Nazarenis
 a Iudæis quodam vocabantur opprobrio. Postea vero
 in Iudæa hæresis consurrexit quorundam qui Iesum
 esse Christum & dei filium de uirgine naxum creden-
 tes, cum Euangelio simul legalia obseruarunt. Vnde
 cum Iudæi uoluissent esse & Christiani, nec Iudæi fue-
 runt nec Christiani. Et isti hæretici uocati sunt Naza-
 reni [qui etiam templum violare conatus est] indu-
 cendo in illud gentiles. Quod sibi mendaciter imposue-
 runt, quanquam conuersi gentiles digniores fuerunt
 ingredi templum, quam infideles Iudæi [quem appre-
 hensum] .i. tentum & captum a nobis [secundum le-
 gem nostram iudicare uoluimus] damnando eum, tan-
 quam legis diuinæ uolatore[m] atq; blasphemum. [Su-
 perueniens autem Lysias tribunus cum magna uiri-
 tute eum de manibꝰ nostris, a quo] Lysia [poteris] tu
 [ipse iudicans, de omnibus istis cognoscere ueritatē]
 Quasi dicat. Ipse attestabitur uerbis nostris [Rñdens
 autem Paulus annuente sibi præside dixit. Ex multis
 annis te esse iudicem genti huic sciens, bono animo, p
 me satisfaciam.] Non præmisit Apostolus uerba mul-
 centia sicut Tercullus, sed ipsa ueritate fuit contentus.
 [Neque in templo inuenerunt me cum aliquo dispu-
 rantem, aut concursum facientem populi, neque in sy-
 nagoga, neque in ciuitate.] Et quamuis ista fecisset
 Apostolus prædicando de Christo, non utiq; offendis-
 set, quia & alij Apostoli præsertim Petrus & Ioannes
 ante eum ista fecerunt, quibus & Christus præcepit.
 Eritis mihi testes in Hierusalem. [Confiteor autem
 tibi, quod secundum sectam] id est, Euangelicam legē,
 & fidem ab alijs diuisam [quam dicunt hæresim sic de
 seruo deo patri meo] qui per gratiam singularem
 & deuotissimum cultum est specialiter deus & pater
 meus [credens omnibus quæ in lege & in prophe-
 tis scripta sunt] tanquam uerbis diuinitus reuelatis
 aut scriptis [spem habens in deum quam & hñpsi ex-

Actu. 3

Actu. 1.

Iob. 19. peccant. Videlicet resurrectionem futuram. In die no-
uissimo iustorum & iniquorum. Ex quo elicitur i-
stos de pharisæorum secta fuisse, non Saducæorum,
& quod pharisæi instantius persecuti sunt Paulum
Saducæi. Post annos autem plures. a mea ad Chri-
stum conuersione. eleemosynam facturus in gentem
meam. Id est Christianis in Hierusalem habitantibus
allaturus collectas, eis a gentibus cōuersis missas. Ve-
ni in Hierusalem, & oblationes & vota facturus. Ibidē
in templo, secundum quod Iacobus & seniores Christi-
ani cum ipso, mihi suaserunt. In quibus inuenerūt me
purificatum in templo. Quia in hoc legalia obseruaui,
& dies purificationis prædicauī, vt dictum est supra.

Sup. c. 21 Et apprehenderunt me. In templo. clamantes. Co-
ram tribuno. Tolle inimicum nostrum quidā ex Asia
Iudæi, quos oportebat apud te præsto esse. Si accusatio
ista deberet reputari idonea. Quoniam accusator & ac-
cusatus simul coram iudice debent consistere. Aut i-
psi. i. Iudæi isti hic stantes. dicant si quid inuenerūt
in me iniquitatis. Nam quæ mihi obijciunt ex Asiano-
rum habuerunt relatu. cum starem in consilio eorum.
Hierusalem. nisi de vna hac solum modo voce, quoni-
am de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a
vobis. Distulit autem illos Felix. non statim expedien-
do Iudæos. certissime sciens de via hac. Quia iam no-
men Christianorum sibi innotuit, & multos esse Chri-
stianos cognouit. dicens. Cum Lysias tribunus descen-
derit audiam vos. Io Iudæi. Iussitque centurioni cu-
stodiri eum. Videlicet Paulum. & habere requiem.
vt libere ingredi posset & egredi. nec quenquam pro-
hibere de suis. Iputa discipulis Pauli. ministrare ei.
Post aliquot autem dies veniēs Felix cum Drusilla vxo-
re sua, quæ erat Iudæa. Fuit quoque vt in Scholastica
fertur historia, pulcherrima, & relicto viro priori, nu-
psit huic Felici. Et quoniam fuit Iudæa, Paulum liben-
ter audiuit. vocauit Paulum & audiuit ab eo fidem quæ
est in Christum Iesum. Disputante autem Paulo de iu-
sticia & castitate, & iudicio futuro, tremefactus Felix

respondit. De his tribus Paulus differuit, quoniam
 contra iusticiam ex incontinentiā Felix conjugem istā
 adeptus fuit. Quod & ipse cognoscens non immerito
 contremuit, audito quod a deo esset iudicandus, sed nō
 tetigit eum spiritus sanctus complete, nec conuertere eum
 ad fidem, sed dixit. Quid nunc attinet loqui? De his
 Quasi dicat. Non ideo te vocavi vt tractaremus de istis
 Vade: Tempore enim opportuno accersiam te. Simul
 & sperans quia pecunia daretur a Paulo quem vidit
 tot spiritalem hominum patrem, a quibus putauit eū
 plurima collegisse propter quod & frequenter accer-
 siens eum, loquebatur cum eo. vir cupidus & volupta-
 tibus deditus, atq; ob id ad Euangelicā sapientiā susce-
 ptionem indispositus & indignus. Biennio autem ex-
 pleto accepit successorem Felix Porcium Festum. Hoc
 de biennio conuersationis Pauli in Cæsarea, non præ-
 sidentis Felicis Beda exponit, in Scholastica tamen hi-
 storia dicitur quod nondum fluxerant duo anni ex quibus
 Paulus venit Hierusalem, iccirco ibidem exponitur de
 biennio ab accusatione, qua Iudæi accusauerunt Felicē
 apud Neronem imperatorem, & biennio ab accusatio-
 ne ista expleto, amotus est a præsidatu, & substitutus
 est ei Festus. Volens autem gratiam præstare Iudæis
 Felix, reliquit Paulum vinctum. vt per hoc in fine præsi-
 datus sui placet Iudæis.

¶ Expositio capituli. XXV. Festus
 ergo.

Articulus vicesimus quintus.

Festus ergo cum venisset in prouinciam Iudææ,
 seu Syriæ Palestinæ cui præses fuit directus post
 triduum ascendit Hierosolyman. videre regiam
 urbem atque metropolim Iudæorum, & forte ob alias
 causas a Cæsarea Palestinæ de qua sæpe dictum est
 adieruntque eum principes sacerdotum. vt Paulū
 ad eos transmitteret, volentes eum in via extinguere.
 Festus autem respondit seruari Paulum in Cæsarea,
 se autem maturius profecturum. id est, tempore op-
 P